

20. juni. Lov nr. 35

§ 4 nr. 4 skal lyde:

«Den som har mesterbrev i murer eller tømrerfaget etter lov om mesterbrev i håndverk og annen næring treng ikkje godkjenning for å taka på seg dei arbeid som høyrer inn under faget. Arbeidet kan ikkje setjast bort til andre.»

§ 8, bokstav A andre ledd nr. 3 andre ledd bokstav c, skal lyde:

«Mesterbrev etter lov om mesterbrev i håndverk og annen næring.»

§ 8, bokstav A andre ledd nr. 3 tredje ledd bokstav c, skal lyde:

«Mesterbrev i murer eller tømrerfaget etter lov om mesterbrev i håndverk og annen næring.»

20. juni. Lov nr. 36

Lov om endring i lov 21. juni 1929 nr. 1 om opprinnelsesmerker m.v.

Ot.prp. nr. 40, Innst.O. nr. 51 og Besl.O. nr. 65. Odels- og Lagtingsvedtak henholdsvis 13. og 17. juni 1986. Fremmet av Industridepartementet.

I

I lov 21. juni 1929 nr. 1. om opprinnelsesmerker m.v. skal § 1 nytt annet ledd lyde:

Kongen kan også fastsette at frembringelses- eller opprinnelsessted for nærmere angitte varer skal opplyses i tilbud, kataloger, annonser og annen markedsføring der vare frembys for salg og det er forutsatt at kjøperen inngår avtale eller foretar bestilling uten å ha sett varen.

§ 1 nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

II

Loven her trer i kraft straks.

20. juni Lov nr. 37

Lov om endringer i plan- og bygningsloven av 14. juni 1985 nr. 77.

Ot.prp. nr. 57, Innst.O. nr. 70 og Besl.O. nr. 68 (1985-86). Odels- og Lagtingsvedtak henholdsvis 13. og 17. juni 1986. Fremmet av Kommunal- og arbeidsdepartementet.

I

I plan- og bygningsloven av 14. juni 1985 nr. 77 vedtas følgende endringer:

§ 3 annet ledd siste punktum skal lyde:

Heller ikke kan det ved vedtekt gjøres lempinger i bestemmelsene i §§ 65 første ledd eller 66 nr. 1 eller gjøres endringer i de bestemmelser som er gitt i eller i medhold av §§ 81, 82 og 84.

§ 8 annet punktum skal lyde:

Det gjelder ikke gjøremål etter lovens kap. I, kap. II med unntak av

20. juni Lov nr. 37

§§ 10-1 annet ledd og 11-1 nr. 2, kap. VI-VII med unntak av § 28-1 nr. 2 annet punktum, og §§ 35 nr. 2, 36, 37, 69 nr. 4, 109 annet ledd, 117 og 118, med mindre det er bestemt i den enkelte bestemmelse.

§ 11-1 nr. 3 skal lyde:

3. Avgjerder av bygningssjefen eller andre tjenestemenn skal protokolleres i den utstrekning de ikke blir gitt skriftlig.

§ 16 annet ledd første punktum skal lyde:

Ved kunngjøring av planutkast etter §§ 18, 20-5 og 27-1 skal det gjøres oppmerksom på om det foreligger alternative utkast til planen i medhold av denne lov som ikke har vært eller vil bli kunngjort.

§ 20-4 annet ledd bokstav a skal lyde:

a) For områder avsatt til utbyggingsformål og for områder langs vassdrag inntil 100 m fra strandlinjen målt i horisontalplanet ved gjennomsnittlig flomvannstand kan fastsettes at arbeid og tiltak som nevnt i lovens §§ 81, 84, 86 a, 86 b og 93 samt fradeling til slike formål ikke kan finne sted før området inngår i reguleringsplan eller bebyggelsesplan.

§ 20-6 annet ledd første punktum skal lyde:

Arbeid og tiltak som nevnt i §§ 81, 84, 86 a, 86 b, og 93 samt fradeling av eiendom til slike formål må, når ikke annet er bestemt, ikke være i strid med arealbruk eller bestemmelser fastlagt i endelig arealplan.

§ 21 første punktum skal lyde:

Blir ubebygde eiendom eller større del av slik eiendom i arealdelen lagt ut til formål som nevnt i § 25 nr. 3, 4, 7 og 8 samt til statens, fylkets og kommunens bygninger og grav- og urnelunder, og eiendommen innen 4 år ikke blir regulert eller utlagt til annet formål i arealdelen, kan grunneieren (festeren) kreve erstatning etter skjønn, eller at ekspropriasjon straks blir foretatt, hvis båndleggingen medfører at eiendommen ikke lenger kan nyttes på regningssvarende måte.

§ 25 første ledd nr. 1 skal lyde:

1. Byggeområder:

herunder områder for boliger med tilhørende anlegg, forretninger, kontorer, industri, fritidsbebyggelse (fritidsboliger og tilhørende uthus) samt områder for offentlige (statens, fylkets og kommunens) bygninger med angitt formål, andre bygninger med særskilte angitte allmennyttige formål, herberger og bevertningssteder og for garasjeanlegg og bensinstasjoner.

§ 25 nr. 6 første ledd skal lyde:

6. Spesialområder:

herunder områder for private veger, camping, områder for anlegg sjøen, områder med bygninger og anlegg som på grunn av historisk

20. juni Lov nr. 37

antikvarisk eller annen kulturell verdi skal bevares, fiskebruk, friluftsområder som ikke går inn under nr. 4, parkbelte i industriområde, naturvernområder, klimavernsoner, frisiktsoner ved veg, restriksjonsområde rundt flyplass, og område og anlegg for drift av radionavigasjonshjelpemidler utenfor flyplass, områder for anlegg og drift av kommunalteknisk virksomhet, grav- og urnelunder, vann- og avløpsanlegg, områder for bygging og drift av fjernvarmeanlegg, steinbrudd og masseuttak, anlegg for Televerket og øvingsområder med tilhørende anlegg for forsvaret og sivilforsvaret.

§ 25 tredje (siste) ledd oppheves.

§ 27-2 nr. 3 første ledd, nytt sjette og sjuende punktum skal lyde:

Grunneiere og rettighetshavere i området bør så vidt mulig varsles særskilt ved brev. Brevet skal inneholde opplysninger om eventuell klageadgang etter § 27-3 (jfr. forvaltningslovens kap. VI) samt de frister som er nevnt i § 32 nr. 1 annet og tredje ledd og § 42 annet ledd.

§ 28-2 femte ledd nytt fjerde og femte punktum skal lyde:

Grunneiere og rettighetshavere i området bør så vidt mulig varsles særskilt ved brev. Brevet skal inneholde opplysninger om eventuell klageadgang etter paragrafens sjette ledd (jfr. forvaltningslovens kap. VI) samt de frister som er nevnt i § 32 nr. 1 annet og tredje ledd og § 42 annet ledd.

§ 31 nr. 1 første ledd første punktum skal lyde:

1. Endelig reguleringsplan er straks bindende for alle arbeid og tiltak som nevnt i §§ 81, 84, 86 a, 86 b og 93 innenfor planens område.

§ 31 nr. 4 første punktum skal lyde:

Fra den tid vedtak om regulering til fornyelsesområde (§ 25 nr. 8) er gjort kjent i samsvar med § 27-2 nr. 3 kan grunneier (rettighetshaver) innenfor området ikke gjøre rett gjeldende i henhold til planen.

§ 32 nr. 1 annet ledd skal lyde:

Krav om erstatning må være satt frem senest 3 år etter at reguleringsplanen er kunngjort etter § 27-2 nr. 3, eller vedtak etter § 28-1 nr. 2 er gjort kjent eller bebyggelsesplan er kunngjort etter § 28-2 femte ledd.

§ 33 første ledd første punktum skal lyde:

Finner bygningsrådet at et område bør reguleres eller omreguleres, kan rådet bestemme at eiendommer innenfor området ikke må deles og arbeid eller tiltak som nevnt i §§ 81, 84, 86 a, 86 b og 93 ikke settes i gang før reguleringsspørsmålet er endelig avgjort.

§ 33 sjette ledd skal lyde:

Ved fristforlengelse kan departementet bestemme at berørte grunneiere, straks eller fra et bestemt tidspunkt, gis rett til å kreve innløsning

20. juni Lov nr. 37

som eiendommen - eller den del av eiendommen som berøres av byggeforbudet - var blitt regulert til formål som nevnt i § 25 nr. 3, 4, 7 og 8 samt til statens, fylkets og kommunens bygninger og grav- og urnelunder. Bestemmelsene i § 42 gis tilsvarende anvendelse.

§ 35 nr. 1 skal lyde:

Kommunestyret kan foreta ekspropriasjon til gjennomføring av reguleringsplan eller bebyggelsesplan.

§ 35 nr. 3 første ledd første punktum skal lyde:

Før kommunestyret gjør vedtak om ekspropriasjon etter nr. 1 og om å søke samtykke til ekspropriasjon etter nr. 2, skal saken være best mulig klarlagt, og de som inngrepet er rettet mot, skal ha hatt høve til å uttale seg.

§ 35 nr. 4 skal lyde:

Ekspropriasjon av enkelte tomter (bebygde eller ubebygde) bør i alminnelighet ikke foretas med mindre bygningsrådet først har gitt eier eller fester en rimelig frist til å bygge i samsvar med planen, og fristen er oversittet. Dette gjelder ikke tomter innenfor områder regulert til fornyelse (§ 25 nr. 8).

§ 35 nytt nr. 7 skal lyde:

Kommunestyrets vedtak om ekspropriasjon etter nr. 1 skal grunngis og kan påklages til departementet.

§ 38 Overskriften skal lyde:

§ 38. Grunneiers rett til ekspropriasjon til atkomst, avløpsanlegg og fellesareal samt parkbelte i industriområde.

§ 38 første ledd første punktum skal lyde:

Hvor det i henhold til § 67, jfr. § 63 nr. 3, er bestemt at deling eller bebyggelse ikke må skje med mindre veg eller hovedavløpsanlegg er lagt, kan grunneieren (festeren) med samtykke av kommunestyret foreta ekspropriasjon til disse formål.

§ 38 nytt tredje ledd skal lyde:

Hvor bygningsrådet med hjemmel i § 67 a annet ledd har stilt som vilkår for byggetillatelse at parkbelte i industriområde blir ervervet i samsvar med reguleringsplan eller bebyggelsesplan, kan grunneieren (festeren) med samtykke av kommunestyret foreta ekspropriasjon til dette formål.

§ 42 første ledd første punktum skal lyde:

Medfører en reguleringsplan eller bebyggelsesplan at kommunen etter § 35 nr. 1 eller annet rettssubjekt med samtykke av kommunen etter nr. 6, har rett til å ekspropriere en ubebygd eiendom i dens helhet, kan grunneieren (festeren) kreve at ekspropriasjon straks blir foretatt når vedtaket gjelder grunn som i planen er avsatt til formål som nevnt i § 25 nr. 3, 4, 7 og 8 samt til statens, fylkets og kommunens bygninger og grav- og urnelunder.

20. juni Lov nr. 37

Kapittel IX skal lyde:

Kap. IX Refusjon for utgifter til veg, vann og avløp m.v.

§ 46. *De refusjonsberettigede tiltak*

1. Den som har lagt, omlagt eller utvidet godkjent offentlig veg eller godkjent offentlig anlegg for transport av vann eller avløpsvann, kan kreve sine utlegg refundert etter reglene i denne lov. Private refusjonskrav er betinget av at tiltaket er pålagt i medhold av § 67. Med veg forstås kjørebane med fortau og snuplasser, gangveg, sykkelsti, turveg og offentlig plass. Det kan ikke kreves refusjon for utgifter til offentlig vegstrekning hvor private avkjørsler ikke blir tillatt.
2. Videre kan refusjon kreves av den som i medhold av regulerings- eller bebyggelsesplan har lagt ut grunn til eller opparbeidet felles avkjørsel, felles gårdsplass, annet felles areal for flere eiendommer eller parkbelte langs industristrøk. Endelig kan den som har lagt, omlagt eller utvidet privat anlegg for transport av vann eller avløpsvann i område som inngår i regulerings- eller bebyggelsesplan, kreve refusjon.

§ 47. *Refusjonsenheten*

1. Utgiftene som refererer seg til en strekning hvor en sammenhengende opparbeiding, omlegging eller utviding av tiltak som nevnt i § 46 nr. 1 finner sted, skal samlet fordeles på de areal som ifølge § 49 er refusjonspliktig til enheten. Dersom terrengforholdene eller skifte av strøkets karakter langs strekningen eller andre særlige omstendigheter tilsier det, kan bygningsrådet treffe vedtak om at fordelingen skal skje etter en annen enhet når det finnes påkrevd for å hindre en klart urimelig fordeling av utgiftene mellom de eiendommer som berøres av tiltaket.
2. For tiltak som nevnt i § 46 nr. 2, er tiltaket slik det framgår av planen, en enhet.

§ 48. *Utgifter som kan kreves refundert*

Den refusjonsberettigede kan kreve tilbake samtlige utgifter som har vært nødvendige for å få utført tiltaket.

Hvor veggrunnen erverves eller utføring skjer i større bredde enn bestemt i § 67, skal utgiftene nedsettes i forholdet mellom bredde som det kan kreves refusjon for, og faktisk bredde. Blir det som følge av den større bredde, nødvendig å fjerne bygning eller anlegg, er erstatningsbeløpet samt rivnings- og ryddingsutgifter ikke refusjonsberettiget.

Legges det ledninger med større diameter enn bestemt i § 67, skal utgiftene nedsettes i forholdet mellom rørdiameter som det kan kreves refusjon for og faktisk rørdiameter.

juni Lov nr. 37

§ 49. Refusjonspliktig areal

1. Refusjon for tiltak som nevnt i § 46 nr. 1, belastes ubebygd areal som kan bebygges og som på grunn av tiltaket får etablert lovlig tilknytning til veg, vann- eller avløpsledninger etter § 67. Som ubebygd areal regnes også ubebygd del av bebygd eiendom når den ubebygde del kan bebygges selvstendig. Det samme gjelder del av bebygd eiendom som ikke kan bebygges selvstendig, dersom eksisterende bebyggelse utgjør mindre enn $\frac{2}{3}$ av tillatt utnyttning. Endelig regnes som ubebygd et areal med bebyggelse som etter bygningsrådets skjønn er saneringsmoden eller som av andre grunner har en klart lavere verdi enn verdien av den tomt den beslaglegger.

Refusjon belastes også bebygd areal som har fått midlertidig utsetting med å oppfylle forpliktelsene etter § 67, såfremt forpliktelsene blir oppfylt gjennom tiltaket.

2. Refusjon for tiltak som nevnt i § 46 nr. 2, belastes de areal som de ifølge regulerings- eller bebyggelsesplanen skal tjene. For areal som er helt eller delvis bebygd, gjelder de samme regler som under nr. 1.

§ 50. Fordelingsfaktorene

1. De utgifter som kan kreves refundert fordeles mellom de refusjonspliktige areal med en halvpart på hver av faktorene grunnareal og tillatt utnyttning. Hvor utnyttningen ikke er fastlagt i godkjent plan, avgjør bygningsrådet antatt tillatt utnyttning.

Kommunestyret kan for hele eller del av kommunen fastsette et annet forhold mellom faktorene og at andre faktorer skal anvendes.

2. Refusjonsbeløp som kan pålegges den enkelte eiendom, skal være begrenset til den verdauke som tiltaket antas å føre med seg for eiendommen. Grunneier eller fester kan kreve at verdauken fastsettes ved takst holdt av 3 sakkyndige oppnevnt av herreds-/byretten. Krav om takst må være satt fram for bygningsrådet innen 3 uker etter at melding om bygningsrådets vedtak ifølge § 53 er mottatt. Taksten kan overprøves av 3 nye sakkyndige oppnevnt av lagmannsretten. Krav om overprøving må være satt fram innen 3 uker etter at melding om takstresultatet er mottatt. Den som krever takst bærer utgiftene ved takstforretningene.

Dersom bestemmelsen i første ledd fører til at ikke alle utgifter ifølge § 48 blir dekket for en eller flere av eiendommene, kan refusjonskreditor kreve at det/de udekkede beløp blir fordelt på de andre eiendommene i samsvar med reglene i nr. 1. Det er et vilkår at hver av de eiendommer som blir pålagt tilleggsrefusjon, må antas å ha en verdauke som er minst like stor som summen av refusjonsbeløpene for eiendommen. Bestemmelsene i første ledd får tilsvarende anvendelse.

20. juni Lov nr. 37

Fristen for å kreve takst regnes fra melding om tilleggsrefusjon er mottatt.

§ 51. *Innløsningsrett*

Grunneier som mener at hans areal ikke kan bebygges på en økonomisk forsvarlig måte hvis det skal belastes med den pålagte refusjon, kan kreve at tiltakshaver innløser arealet. Kravet må framsettes innen 3 måneder fra mottaking av det endelige refusjonskravet. Tiltakshaver plikter å påstevne skjønn for å fastsette innløsningssummen.

§ 52. *Planer*

Før tiltaket blir påbegynt, skal tiltakshaveren ha utarbeidet planer på kart og med kostnadsoverslag. Private sender materialet til kommunen for godkjenning. Kommunen kan kreve innsendt bindende pristilbud for utføringen av tiltaket, eventuelt innhentet i anbudskonkurranse.

§ 53. *Bygningsrådets medvirkning*

Når materialet etter § 52 foreligger, skal kommunen sende det til bygningsrådet som treffer vedtak om hvilke areal som er refusjonspliktige, og eventuelt vedtak om hvilken refusjonsenhet etter § 47 nr. 1 annet punktum og antatt tillatt utnyttning etter § 50 nr. 1 første ledd annet punktum som skal legges til grunn. Før rådet treffer vedtak, skal de berørte eiere (festere) av refusjonspliktige areal få seg tilsendt til uttalelse et foreløpig refusjonskart som viser de refusjonspliktige areal hvor arealenes størrelse og utnyttning er angitt. De skal også få tilsendt kostnadsoverslag og foreløpig oversikt over fordelingen på de refusjonspliktige areal. Dersom bygningsrådet treffer vedtak etter § 47 nr. 1 annet punktum, skal grunnen oppgis.

§ 54. *Når tiltaket kan påbegynnes*

Med mindre annet blir bestemt av bygningsrådet i det enkelte tilfellet, faller retten til å kreve refusjon bort dersom tiltaket påbegynnes før materialet etter § 52 er sendt bygningsrådet.

§ 55. *Fastsetting av refusjonen*

Når tiltaket er fullført, skal det settes opp regnskap med nødvendige legitimasjoner. Private refusjonskreditorer sender regnskapet med legitimasjoner til kommunen for kontroll.

Kommunen foretar en foreløpig fastsetting av det beløp som kan kreves refundert, og en fordeling på det refusjonspliktige areal. Utkastet sendes de refusjonspliktige til uttalelse. Deretter treffes refusjonsvedtaket av kommunens øverste administrative sjef eller annen tjenestemann etter formannskapets bestemmelse. De vedtak i saken som er truffet etter § 53, er bindende for den som treffer refusjonsvedtaket. Vedtaket meddeles de berørte med opplysning om søksmålsfristen etter § 58.

20. juni Lov nr. 37

Vedtaket etter andre ledd kan påklages til formannskapet. Formannskapet kan delegere sin myndighet til et kommunalt utvalg opprettet etter kommunestyrelovens § 25.

§ 56. Forfallstidspunktet

Refusjonsbeløpet forfaller til betaling 5 uker etter at refusjonsvedtaket er meddelt de refusjonspliktige.

For ubebygd del av bebygd areal som er refusjonspliktig etter § 49, og som kan bebygges selvstendig, forfaller refusjonsbeløpet likevel ikke før den ubebygde del blir utskilt ved delingsforretning eller blir bebygd.

Dersom eieren (festeren) ønsker det, kan et refusjonsbeløp som det offentlige har krav på, betales over høyst 5 år i årlige terminer med 10% rente pr. år av det beløp som til enhver tid står tilbake. Kongen kan fastsette en høyere eller lavere rente enn den som er fastsatt i foregående setning.

Dersom arealet som følge av midlertidig byggeforbud eller av annen særlig grunn som ikke skyldes de refusjonspliktiges forhold, for tiden ikke kan nyttes på den måte refusjonsplikten forutsetter, kan refusjonsbeløpet, eventuelt vedkommende del av det, først kreves betalt når adgangen til slik utnyttning inntreffer.

Fra forfallstidspunktet plikter refusjonsdebitor å betale den til en hver tid gjeldende morarente. Lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. gjelder tilsvarende.

§ 57. Refusjonsdebitor, panterett

Den som eier det refusjonspliktige areal når refusjonsvedtaket treffes, er ansvarlig for betaling. Endelig fastsatt refusjonskrav har panterett i det refusjonspliktige areal eller - dersom arealet ikke er utskilt ved delingsforretning - den eiendom arealet er en del av. Refusjonskravet kan også inndrives ved utpanting.

Hvor grunnen er bortfestet, er festeren med mindre annet er avtalt, ansvarlig for betalingen dersom grunnen er bortfestet ved arvefeste eller for så lang tid at det minst er 30 år igjen av festetiden etter at kravet eller noen del av det er forfalt. Det samme gjelder dersom festeren etter avtalen har rett til å kreve festet forlenget for så lang tid at den samlede gjenstående festetid i tilfelle avtalen forlenges, blir minst 30 år.

§ 58. Søksmål

Søksmål for å prøve lovligheten av refusjonsvedtaket må anlegges innen 2 måneder fra det er meddelt. Det kan ikke gis oppreisning for fristoversittelse.

Berørte grunneiere som ikke er gjort til parter gjennom stevning, skal varsles av retten og gis en frist på 3 uker til å melde seg som part. Bli refusjonsvedtaket kjent ugyldig, skal det oppheves i sin helhet og henvises til ny behandling i kommunen.

20. juni Lov nr. 37

§ 59 annet ledd skal lyde:

I saker som ikke gjelder § 32 eller kap. VIII, styres skjønnet i lensmannsdistrikt av lensmannen.

Ny § 66 a skal lyde:

§ 66 a. *Fjernvarmeanlegg*

Ved vedtekt kan bestemmes at bygninger som oppføres innenfor et område som omfattes av konsesjon gitt etter lov av 18. april 1985 nr. 10 om bygging og drift av fjernvarmeanlegg, må tilknyttes fjernvarmeanlegget. Slik vedtekt er gyldig uten departementets stadfesting.

§ 67 skal lyde:

§ 67. *Krav om opparbeiding av veg og hovedledning for vann og avløpsvann*

1. I regulert strøk og i områder som omfattes av bebyggelsesplan, kan tomt bare deles eller bebygges dersom:

- a. veg er opparbeidet og godkjent så langt den er vist i planen, fram til og langs den side av tomta hvor den har sin atkomst. Det kan kreves at vegen legges ut i en bredde av inntil 10 meter med nødvendige tillegg for fylling og skjæring, og opparbeides til en effektiv vegbredde av inntil 6 meter. For eiendom hvis bebyggelse etter planen helt eller delvis er forutsatt å tjene annet enn boligformål, og for eiendom hvor planen tillater boligblokker på 4 etasjer eller mer, skal plikten så vel for grunneverv som for utføring likevel gjelde en vegbredde av inntil 20 meter med nødvendige tillegg for fylling og skjæring.
- b. hovedavløpsanlegg, herunder i tilfelle også særskilt overvannsledning, fører til og langs eller over tomta. Det kan ikke kreves lagt rør av større diameter enn 305 mm.

Bygningsrådet kan godta avløpsforbindelse til annet hovedavløpsanlegg.

- c. hovedvannledning fører til og langs eller over tomta. Det kan ikke kreves lagt rør av større diameter enn 150 mm. Bygningsrådet kan godta vannforsyning fra annen vannledning.

Bygningsrådet kan gi delingstillatelse på vilkår av at arbeidene under første ledd a, b, og c blir utført før tomta bebygges.

2. I område som i kommuneplan er avsatt til utbygging eller til råstoffutvinning, kan bygningsrådet sette som vilkår for delings- eller byggetillatelse at tiltak som nevnt i nr. 1 bokstav a-c er gjennomført.
3. Kommunen kan gi regler om utføringen.
4. Veg, hovedavløpsledning og hovedvannledning som er lagt av grunneier (fester) i samsvar med bestemmelsene i nr. 1 eller 2 ovenfor, holdes ved like av kommunen fra det tidspunkt anlegget er ferdig og godkjent, og

20. juni Lov nr. 37

tilfaller da kommunen uten vederlag. Kommunen plikter likevel ikke å overta veg som ikke er opparbeidd i full bredde etter nr. 1 bokstav a.

Kommunens overtakelse er ikke til hinder for at en grunneier (fester) som er refusjonskreditor, krever dekning av debitor for refusjonsbeløp som er uoppgjort ved overtakelsen.

Ny § 67 a skal lyde:

§ 67 a. Krav om opparbeiding av fellesareal og av parkbelte i industriområde

Hvor det i reguleringsplan eller i bebyggelsesplan er fastsatt felles avkjørsel, felles gårdsrom eller annet fellesareal for flere eiendommer, kan bygningsrådet sette som vilkår for delings- eller byggetillatelse at fellesarealet erverves, klausuleres og opparbeides i samsvar med planen.

I industriområde hvor det i reguleringsplan eller bebyggelsesplan er fastsatt parkbelte, kan bygningsrådet sette som vilkår for byggetillatelse på de tilgrensende tomter, at parkbeltet erverves og opparbeides langs tomta i samsvar med planen.

§ 68 skal lyde:

§ 68. Byggegrunn. Miljøforhold

Grunn kan bare deles eller bygges dersom det er tilstrekkelig sikkerhet mot fare eller vesentlig ulempe som følge av natur- eller miljøforhold.

Bygningsrådet kan for grunn eller område som nevnt i første ledd, om nødvendig nedlegge forbud mot bebyggelse eller stille særlige krav til byggegrunn, bebyggelse og utareal.

§ 78 nr. 2 skal lyde:

2. Plassering av idrettsanlegg, bensin- og servicestasjon, garasje- og tankanlegg, friluftskafè og kiosk skal godkjennes av bygningsrådet. Ved avgjørelse av om godkjenning skal gis, tas hensyn til bl.a. om anlegget vil virke skjæmmende eller være sjenerende for trafikken eller beboerne i strøket.

§ 81 skal lyde:

§ 81. Driftsbygning i landbruket

For oppføring av ny driftsbygning i landbruket og for endring og reparasjon av bestående driftsbygning gjelder bestemmelsene i loven her så langt de passer. Bestemmelsene i § 65 annet, tredje og fjerde ledd, § 66 nr. 1 og nr. 2 annet og tredje ledd gjelder ikke. Departementet kan gi forskrift om at også andre bestemmelser i loven her ikke skal gjelde, og om det saklige virkeområde for bestemmelsene i paragrafen her.

Arbeidet trenger ikke byggetillatelse etter § 93 dersom det er sendt melding til bygningsrådet om arbeidet og om at dette vil bli utført i samsvar med de bestemmelser som er gitt i eller i medhold av paragrafen her. Meldingen skal være skriftlig og gi opplysninger om de planer som er lagt til

20. juni Lov nr. 37

grunn for arbeidet. Det skal videre fremgå av meldingen at naboer og gjenboere er varslet om arbeidet, jfr. § 94 nr. 3, som får tilsvarende anvendelse. Arbeidet kan utføres 3 uker etter at meldingen ble mottatt av bygningsrådet. Når særlige grunner foreligger kan bygningsrådet forlenge fristen med ytterligere 3 uker.

For arbeid som utføres i samsvar med reglene i første og annet ledd gjelder ikke lovens kap. XVI med unntak av § 97. Bygningsrådet kan gi de pålegg som finnes nødvendige for å få arbeidet forsvarlig utført. Er arbeidet ikke satt i gang senest 3 år etter at melding er sendt bygningsrådet eller arbeidet innstilles for lengre tid enn 2 år, gjelder bestemmelsene i § 96 tilsvarende.

Departementet kan ved forskrift gi nærmere bestemmelser om innholdet av melding som nevnt i annet ledd og om bygnings- og branntekniske krav.

Bestemmelsene i denne paragraf gjelder også husvær for seterbruk eller skogdrift.

§ 82 skal lyde:

§ 82. Fritidsbebyggelse

For fritidsbebyggelse (fritidsboliger og tilhørende uthus) gjelder bestemmelsene i loven her med unntak av § 65 annet, tredje og fjerde ledd og § 66 nr. 2 annet og tredje ledd. Departementet kan gi forskrift om at også andre bestemmelser i loven her ikke skal gjelde. Videre kan departementet gi forskrift om saksbehandling og om bygnings- og branntekniske krav.

§ 84 skal lyde:

§ 84. Andre varige konstruksjoner og anlegg

For arbeid med varige konstruksjoner og anlegg, masseuttak og -fylling som ikke går inn under § 93 gjelder bestemmelsene i loven her tilsvarende så langt de passer. Departementet kan gi forskrift om at bestemmelser i loven her ikke skal gjelde, og om det saklige virkeområde for bestemmelsene i paragrafen her.

Bestemmelsene i § 81 annet, tredje og fjerde ledd får tilsvarende anvendelse.

§ 85 skal lyde:

§ 85. Midlertidige eller transportable konstruksjoner eller anlegg, herunder campingvogner, telt o.l. Skur og opplag

Midlertidige eller transportable konstruksjoner eller anlegg må ikke plasseres slik at de hindrer allmenn ferdsel eller friluftsliv eller på annen måte fører til vesentlige ulemper for omgivelsene.

Plassering av midlertidige konstruksjoner eller anlegg skal på forhånd meldes til bygningsrådet. Midlertidige eller transportable konstruksjoner eller anlegg må ikke plasseres for et lengre tidsrom enn 3 måneder uten at bygningsrådet på forhånd har gitt samtykke, og skal straks fjernes når tiden er

20. juni Lov nr. 37

utløpt, eller, hvis samtykke er gitt på ubestemt tid, når bygningsrådet krever det.

Ved vedtekt som er gyldig uten departementets stadfesting kan bestemmes at midlertidige eller transportable konstruksjoner eller anlegg ikke kan plasseres innenfor bestemte deler av kommunens område, eller at de bare skal kunne plasseres på nærmere fastsatte vilkår. Dette gjelder ikke konstruksjoner eller anlegg på bygge- eller anleggstomt.

Bestemmelsene i første, annet og tredje ledd gjelder også for campingvogner, telt o.l. Reglene i annet og tredje ledd gjelder likevel ikke for plassering av campingvogn på boligeiendom som er bebygd med småhus og som er helårsbolig eller for plassering av mindre, bærbare telt (vandretelt).

Telt med større areal enn 50 m² må heller ikke for tidsrom kortere enn 3 måneder plasseres uten samtykke av bygningsrådet.

For skur, arbeidsbrakker og opplag kan departementet gi særlige bestemmelser ved forskrift.

Ny § 86 a skal lyde:

§ 86 a. Mindre byggearbeid på boligeiendom

Mindre byggearbeid på boligeiendom - herunder eiendom for fritidsbebyggelse - som er bebygd med småhus, kan utføres uten byggetillatelse etter § 93 dersom

- a. naboer og gjenboere er varslet og deretter ikke krever at planene legges frem for bygningsrådet som søknad om byggetillatelse etter § 94. Krav om slik saksbehandling må være kommet til bygningsrådet innen 2 uker etter at varsel er sendt, og
- b. melding om byggearbeidet er sendt bygningsrådet og dette ikke innen 3 uker etter at det har mottatt slik melding, krever at byggeplanene legges fram for bygningsrådet som søknad om byggetillatelse etter § 94, og
- c. byggearbeidet ellers utføres i samsvar med gjeldende bestemmelser eller i medhold av lov.

For byggearbeid som utføres i samsvar med reglene i første ledd gjelder ikke lovens kapittel XVI.

Departementet kan ved forskrift gi nærmere bestemmelser.

Ny § 86 b skal lyde:

§ 86 b. Byggearbeid innenfor en enkelt bedrifts område

Etter departementets vedtak kan byggearbeider innenfor en enkelt bedrifts område utføres uten at lovens kapittel XVI om byggetillatelse og kontroll med byggearbeid får anvendelse. Departementet kan knytte vilkår til slikt vedtak. Før departementet treffer vedtak skal bygningsrådet og kommunestyret ha hatt høve til å uttale seg.

20. juni Lov nr. 37

Byggearbeid etter første ledd må ikke utføres før melding om arbeidet er sendt til bygningsrådet.

Departementet kan ved forskrift gi nærmere bestemmelser.

Overskriften til § 89 a skal være:

§ 89 a. Utbedringsprogram

§ 89 a nytt femte (siste) ledd skal lyde:

Kommunestyrets vedtak om utbedringsprogram kan påklages til departementet.

§ 92 første ledd første punktum skal lyde:

Reglene i § 65 annet til fjerde ledd, § 66 nr. 2 annet til tredje ledd om tilknytning til vann- og avløpsledning, § 68 for så vidt angår krav om avledning av grunn- og overvann, § 69 nr. 1 tredje punktum om fjerning av beskjæring av trær og beplantning, § 80 nr. 2 om bygning eller virksomhet som medfører fare eller særlig ulempe, § 103 om innhegning, § 105 om belysning og reinhold m.v. og § 106 om fyringsanlegg, piper og ventilasjonsanlegg, gjelder også i forhold til bestående bygning.

§ 93 skal lyde:

§ 93. Arbeid som krever byggetillatelse

Følgende arbeid - herunder graving og fylling - må ikke utføres uten at søknad på forhånd er sendt bygningsrådet, og dette deretter har gitt tillatelse:

- a. Oppføring av bygning.
- b. De arbeid som er nevnt i § 87.
- c. Endring av fasade.
- d. Ominnredning av bygning, når bygningen er i strid med reguleringsplan eller bebyggelsesplan.
- e. Oppføring av innhegning mot veg.
- f. Riving av bygning, unntatt når rivingen skjer etter pålegg av bygningsrådet (jfr. § 91).

Den myndighet som i første ledd - med unntak av bokstav f - er lagt til bygningsrådet, kan utøves av bygningssjefen når det gjelder kurante byggetiltak som i alle forhold tilfredsstiller gjeldende lovgivning. Ved vedtekt som er gyldig uten departementets stadfesting, kan bestemmes at reglene i dette ledd ikke skal gjelde i kommunen. Reglene i § 15 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Tillatelse av bygningsrådet må også innhentes før bygning eller del av bygning blir brukt til annet formål enn forutsatt i den tillatelse som er gitt, eller til annet formål enn bygningen eller vedkommende del av den tidligere har tjent.

20. juni Lov nr. 37

Tillatelse etter første ledd er ikke nødvendig for arbeider som utføres i medhold av §§ 81, 84, 85, 86 a eller 86 b.

§ 97 skal lyde:

Bygningsrådet har rett til å føre kontroll med at arbeidet blir utført i samsvar med denne lov, forskrift og vedtekt, og at godkjente tegninger og særlige vilkår og pålegg blir fulgt. Rådet har rett til i denne forbindelse å kreve de opplysninger det finner nødvendig. De prøver som er nødvendig for kontrollen, kan bygningsrådet la utføre for byggherrens regning.

Skifte av eier eller byggherre under arbeidet skal straks meldes til bygningsrådet.

Ny § 106 a skal lyde:

§ 106 a. Heis, rulletrapp og rullebånd

1. Heis, rulletrapp og rullebånd skal være slik utført og driften av slikt anlegg så betryggende at bruken av anlegget ikke kan medføre personskaade.

Eieren av anlegget er ansvarlig for at anlegg som er i bruk er i driftssikker stand. Arbeid med installasjon av slike anlegg må ikke utføres uten at søknad på forhånd er sendt bygningsrådet og dette deretter har gitt tillatelse. Anlegg må ikke settes i drift uten at melding på forhånd er sendt bygningsrådet.

2. Eieren av heisanlegget skal sørge for at det føres tilsyn og sikkerhetskontroll med anlegget og for at nødvendig vedlikehold og reparasjon blir foretatt av fagkyndig personell. Ordningen med tilsyn og sikkerhetskontroll skal meldes til bygningsrådet for hvert enkelt anlegg.

Bygningsrådet kan føre sikkerhetskontroll med heisanlegget. Slik kontroll kan også føres av departementet eller den det bemyndiger.

3. Bestemmelsen i § 109 (Gebyr) gjelder tilsvarende. Gebyr til kommunene kan fastsettes også for bygningsrådets kontroll med heisanlegg som er i drift. Kommune som ikke selv har tilsatt fagkyndig personell for behandling av søknad om anleggstillatelse, for kontroll av anleggsarbeidet eller for kontroll med anlegg som er i drift skal nytte fagkyndig bistand. Utgifter til slik bistand kan kreves dekket hos anleggseier og fastsettes ved gebyr etter reglene i § 109.

For øvrig gjelder bestemmelsene i §§ 77, 87, 89, 90, 91 og i kapitlene XVI, XVIII og XIX tilsvarende så langt de passer.

4. Departementet kan ved forskrift gi nærmere bestemmelser bl.a. om anleggsinstallasjon, om tilsyn, sikkerhetskontroll og reparasjon for anlegg som er i drift, om kvalifikasjonskrav til heisinstallatører, montører og tilsyns- og kontrollpersonell, om anleggseierens plikter, om bygningsrådets oppgaver samt om bygnings- og branntekniske krav til heisrom med tilhørende utstyr.

20. juni Lov nr. 37

Departementet kan ved forskrift gi bestemmelser om

- a. krav til sikring av anlegget for å hindre skade på eiendom.
- b. at bygning eller andre varige konstruksjoner og anlegg av særlig art eller høyde skal planlegges og oppføres med heis for å sikre hensiktsmessige kommunikasjonsveier og
- c. at de bestemmelser som gjelder for heis, rulletrapp og rullebånd helt eller delvis skal gjelde også for andre permanente løfteinnretninger.

§ 109 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Nødvendig bruk av sakkyndig bistand for vurdering av søknaden kan, med samtykke av byggherren, gjøres for dennes regning. Byggherren kan selv sørge for de nødvendige utredninger.

Nåværende annet punktum blir nytt tredje punktum.

§ 110 nr. 1 skal lyde:

1. utfører eller lar utføre et arbeid i strid med de bestemmelser som er gitt i eller i medhold av §§ 81, 82, 83, 84, 85, 86 a, 86 b og 106 a.

§ 111 nr. 2 skal lyde:

2. tross skriftlig pålegg ikke oppfyller plikten etter § 89 til å holde bygning eller annen innretning i stand.

Nr. 2 i loven blir ny nr. 3.

§ 113. Overskriften skal lyde:

§ 113. Stansing av ulovlig arbeid og opphør av ulovlig bruk. Fjerning eller retting av ulovlig utført arbeid

Nytt siste punktum skal lyde:

Bygningsrådet kan kreve at ulovlig utført arbeid blir fjernet eller rettet.

§ 117 første ledd første punktum skal lyde:

For inntil 3 år fra lovens ikrafttreden kan kommunestyret vedta at arbeid eller tiltak som nevnt i §§ 81, 84, 86 a, 86 b og 93, samt fradeling til slike formål, ikke kan settes i verk uten etter samtykke fra bygningsrådet før området inngår i arealdelen av kommuneplanen eller reguleringsplan.

§ 119 nr. 1 første ledd annet, tredje og fjerde punktum skal lyde:

Når loven her trer i kraft bortfaller oversiktsplanvedtekter gitt i medhold av bygningsloven og vedtekter til bygningslovens § 82 om sportshytter m.v. med unntak som nevnt i annet ledd tredje punktum og med unntak av vedtekt til § 82 om bygge- og delingsforbud. Sistnevnte vedtekt gjelder inntil kommunen har fått vedtatt arealdel til kommuneplan. Videre bortfaller vedtekt gitt i medhold av bygningsloven om driftsbygninger for jord- eller skogbruk (§ 81), om andre varige konstruksjoner og anlegg (§ 84) og om midlertidige og transportable konstruksjoner og anlegg samt skur og opplag (§ 85).

20. juni Lov nr. 37

§ 123 nr. 6 skal lyde:

Lov 23. oktober 1959 om oreigning av fast eigedom § 30 nr. 30, 31 og 32 oppheves. Nr. 41 skal lyde:

Plan- og bygningsloven av 14. juni 1985 nr. 77.

I § 123 nr. 9 gjøres følgende rettinger:

§ 12 annet ledd skal lyde:

Departementet gir føresegner om utarbeiding av framlegg til planar for riksveg og fylkesveg og om førehaving av slike framlegg.

§ 29 første ledd skal lyde:

Langs offentlig veg skal det vere byggegrenser. Dersom ikkje anna følgjer av reguleringsplan etter plan- og bygningslova, skal byggegrensene fastsettast etter reglane i denne paragrafen.

§ 40 første ledd skal lyde:

Avkjørsle frå offentlig veg må berre byggast eller nyttast etter reguleringsplan etter plan- og bygningslova eller plan etter § 12 i veglova.

§ 42 første ledd skal lyde:

Blir avkjørsle bygd eller nytta i strid med det som er fastsatt i eller med heimel i denne lova, kan det gis påbod om at avkjørsle skal stengast, endrast eller flyttast på den ansvarlige sin kostnad.

§ 46 skal lyde:

Føresegnene i §§ 44 og 45 gjeld berre så langt som ikkje anna er eller blir fastsett om gjerde etter plan- og bygningslova.

§ 123 nr. 13 skal lyde:

13. Lov av 29. mai 1970 om brannvern m.v.

§ 24 oppheves.

Nåværende § 123 nr. 13 til 20 blir nr. 14 til 21.

I § 123 nr. 20 skal § 18 første ledd lyde:

Tillatelse for privat eller offentlig myndighet til arbeid og anlegg i område utenfor plan- og bygningslovens virkeområde avgjøres av havnestyret. Innenfor plan- og bygningslovens virkeområde kreves slik tillatelse for de tiltak som er nevnt i plan- og bygningslovens § 84. Havnestyret er skiltmyndighet i havnedistriktet med de begrensninger som følger av annen lovgivning. Det kan settes vilkår i samsvar med § 9.

II

Loven her trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at enkelte bestemmelser skal tre i kraft til ulik tid.